

MÕNIKORD

KUUETEISTKÜMMES KORD : DETSEMBER 2018

ESIMESED TRÜKIPROOVID

Miks õppida Luksemburgi kohalikus koolis?

Meie ajalehe kõige nooremad reporterid Mae Tankler ja Laura Pariis kutsusid lugemisööl oma eakaaslased Lisete Lätti, Julie Delsaux, Katarina Lentzi ja Henry Defense'i rääkima, kuidas on õppida Luksemburgi kohalikus koolis.

Enamik eesti lastest käivad Luksemburgis Euroopa koolis Kirchbergis, kuid osa vanematest on julgenud panna lapsed ka kohaliku koolisüsteemi. See erineb üksjagu nii Euroopa kooli omast kui ka Eesti koolidest.

Juba keel on erinev. Kui Euroopa koolis õpib suurem osa eestlasi inglise keeles, siis kohalikus koolis tuleb eestlastel õppida kolmes keeles: eelkoolis räägitakse luksemburgi keeles, esimeses kooliastmes lisanduvad ained saksa keeles ja lütseumis juba prantsuse keeles. Suvine koolivaheaeg algab Luksemburgi koolis hiljem - alles 15. juulist, aga see-eest peab ka kooli minema alles 15. septembril.

Ka klassid on väiksemad kui Euroopa koolis: Lisete klassis käib 12, Henry klassis 13, Julie klassis 14 ja Katarina klassis 15 last.

Pikemalt loe lk 2-3

Luksemburgist Tour de France'ile

Eesti üks nooremaid profijalgrattureid, 23-aastane Aksel Nõmmela rääkis Tomi Perillusele, miks talle meeldib nii väga elada Hesperange'is, kuigi ta ei sõida enam ammu Luksemburgi meeskonnas.

"Siin on elamiseks mõnus piirkond, head trenniteed, viisakad autojuhid, võistlustele reisisimine on võrdlemisi lihtne," rääkis juba kolmandat aastat Luksemburgis elav Nõmmela. "Mu korteri ümbruses on üsnagi vaikne ja rahulik, samas kesklinn on üsna lähedal. Lisaks on siin ka teised kohalikud profiratturid, kellega koos trennis käia."

Kaks esimest aastat Luksemburgi Leopard Pro Cycling meeskonnas sõitnud Nõmmela kihutas see aasta võidu Hollandi meeskonnaga BEAT Cycling Club, kelle ridades võitis ta näiteks suvel Albert Fauville - Baulet'võidusõidu Belgias. See võit jäi silma ning uuel aastal sõidab Aksel juba Belgia profimeeskonnas WB Aqua Protect Veranclassic.

"Usun, et Luksemburgi jään elama veel pikaks ajaks," lubas Aksel Nõmmela ajalehele Mõnikord. See on õige lähenemine, sest siit on ju hea lähedal tulevikus käia võitmas Tour de France'i etappe.

Intervjuud loe lk 4-5

Jumekas jõulupidu Justamendiga 15. detsembril Confiserie Namuris

Kohe hakkab midagi põnevat sündima. Koos tõukerattal tulnud jõuluvanaga jälgivad mängu (vasakult) Jonathan Kurg, Eva Palkmets, Annette Cousin, Aleksandra Magnani ja Gloria Milius. Jõuluvana taga seisab meie hea haldjas ja lauluõpetaja Anneli Aken. FOTO: Vilmar Paats

Ei takista vallid... Esimene paar tantsupörandal: Annette Cousin ja Jonathan Kurg. FOTO: Rein Rebane

Maa täitsid lastega (vasakult) Toomas Lunge, Indrek Kalda ja Jaan Elgula. FOTO: Rein Rebane

Lapsed täitsid omakorda maa. Esinevad (vasakult) Karl Juhan Parts, Karoliina Valb, Marta Gregori, Rebeca Lentz, Jaan Erik Rohtla, Laura Pariis ja Sophie Helena Aken. FOTO: Rein Rebane

Eesti lastele meeldib käia väikeste klassidega kohalikus koolis

Luksemburgi Euroopa koolis õppivad ajalehe Mõnikord noored reporterid Mae Tankler (10-aastane) ja Laura Pariis (9) küsitlesid lugemisõõli Luksemburgi kohalikes koolides õppivaid eesti lapsi Lisete Lätti (11), Julie Delsaux'd (9), Katarina Lentzi (10) ja Henry Defense'i (10), et lähemalt teada saada, kuidas käib õppimine siinses koolisüsteemis. Lühidalt öeldes – lastele meeldib!

Kui Lisete on Luksemburgis elanud neli ja pool aastat ning peaaegu sama kaua käinud kohalikus koolis, siis teised lapsed on juba sündinud ja üles kasvanud Luksemburgis ning käinud kohalikus koolis esimesest klassist alates. Eestlasi käib kohalikes koolides suhteliselt vähe, enamik vanemaid eelistavad lapsi panna Euroopa kooli. Julie'i ja Katarinal käivad samas koolis veel õed, aga Lisete ja Henry on oma koolis ainukesed eestlased.

Mis koolis te õpite?

Henry: Mina õpin Differdange'is, Woiveri koolis.

Katarina: Mina käin Belvaux's ja kooli nimi on Bieles Post.

Julie: Mina õpin Steinsel koolis nimega Michel Rodange.

Lisete: Mina käin koolis Belairis (Luxembourg'i linnas) ja kooli nimi on Ecoles de Belair Gaston Diderich.

Mis keeles toimub õppetöö ja mis keeli te koolis õpite?

Julie: Koolis me räägime luksemburgi keeles ja õpime prantsuse, saksa ja luksemburgi keelt.

Katarina: Matemaatika tunnis räägime saksa keeles, aga prantsuse ja luksemburgi keelt õpime ka. Luksemburgi keelt ainult loeme, aga veel ei kirjuta.

Henry: Meil on tunnid luksemburgi keeles, õpime saksa ja prantsuse keelt ning matemaatika on saksa keeles. Luksemburgi keelt loeme ja kirjutama veel ei õpi.

Lisete: Õppetöö toimub koolis saksa keeles, kuid on ka prantsuse keele tund ning luksemburgi keelt õpime ka lugema ja rääkima.

Kui palju lapsi õpib teie klassis?

Katarina: 15 last

Lisete: 12 last

Henry: 13 last

Julie: 14 last

Meie klassiõpetaja ei taha väga kodutööid anda. (Lisete)

Kas kodutööid antakse iga päev?

Julie: Meil on paberil (seda nimetatakse: wohenplan) kõik kirjas, mida peab nädala jooksul kodus tegema. Igal kolmapäeval antakse uus paber.

Laps saab valida, millal kodutööd ära teeb, kuid järgmiseks kolmapäevaks peavad olema kõik tehtud.

Katarina: Meil on samamoodi – igaal esmaspäeval antakse paber kodutöödega ja järgmisel esmaspäeval peab kõik tehtud olema. Kahel päeval aastas meil ei anta kodutööid, teistel päevadel ikka antakse.

Henry: Vahest antakse.

Lisete: Meie koolis sõltub see pigem klassist. Meie klassiõpetaja ei taha väga kodutööid anda, kuid mõned õpetajad annavad meile siiski päris

Meie oleme käinud kinos, telkimas, kartuleid noppimas ja viinamarju korjamas. (Julie)

palju kodus õppida.

Kas te olete käinud juba klassiga ekskursioonidel?

Henry: Me käime klassiga üks või kaks korda aastas ekskursioonil. Oleme käinud lõbustuspargis. Eelmisel aastal käisime klassiga Saksamaal.

Katarina: Meie oleme käinud Eifel-pargis, samuti kinos. Ühe nädala käisime ka Šveitsis matkamas.

Julie: Meie oleme käinud kinos, telkimas, kartuleid noppimas ja viinamarju korjamas.

Lisete: Käime klassiga tavaliselt ekskursioonil aasta lõpus. Oleme käinud kinos ja lõbustuspargis.

Kas teie koolis õpib peale luksemburglaste ja prantslaste ka teistest rahvustest õpilasi?

Henry: Palju on portugallasi, sakslasi, Montenegrost on ka mõned õpilased.

Katarina: Palju on portugallasi, horvaate, mõned itaallased, kaks eestlast. Sakslasi ja prantslasi on ka ja kaks hiinlast.

Julie: Palju on portugallasi, braasiillasi ja itaallasi, aga õpilasi on ka Taanist, Inglismaalt.

Lisete: Õpilasi on Portugalist, Suurbritanniast ja Aasiast, mõned Saksamaalt ja Prantsusmaalt, paar last Ameerikast.

Kas teie klassikaaslased vahetuvad sageli?

Henry: Meil vahetuvad õpilased iga kahe aasta tagant. Õpetajad ise valikut

ei tee, vaid tõmmatakse loosi, millesse klassi laps edasi läheb.

Katarina: Meil vahetuvad ainult õpetajad. Õpilased vahetuvad siis, kui keegi klassi kordama jääb.

Julie: Meil vahetuvad õpilased iga kahe aasta tagant. Kõige vanem õpetaja, kes koolis on, valib esimesena endale klassikoosseisu.

Lisete: Igal aastal lähevad mõned õpilased ära, aga neid tuleb ka juurde. Mitmed lähevad teistesse klassidesse.

Kas teil on koolis palju küsimist?

Henry: Meil on küsimisvaba kool. Igas klassis on paberid ning kui midagi juhtub, siis kirjutad üles: kellega ja mis juhtus. Kuus juhtub tavaliselt üks küsimisjuhtum.

Katarina: Meie koolis toimub kaklusi küll. Meil on selline dokument, kuhu kirjutad üles, mis juhtus ja kellega ning üks õpetaja tuleb siis lapsega rääkima. Temaga saab rääkida ka siis, kui lapsel on mingi probleem perekonnas.

Julie: Minu koolis lapsed üksteist peaaegu ei küsita. Tüüdid vahetevahel ikka tekitavad, kuid need lahendatakse kiiresti ära, ei minda õpetajale sellest rääkima.

Lisete: Meil ei ole palju küsimist, kuid on palju tülitsemist ja kaklemist.

Lisete, millised on erinevused Eesti ja Luksemburgi kooli vahel?

Lisete: Luksemburgi koolis ei ole sööklat. Söögi peab ise kooli kaasa võtma. Eestis lähevad lapsed kooli jõudes kohe koolimajja sisse, sest ukseid on juba lahti. Luksemburgis peab ootama ukse taga, kuni ukseid lahti tehakse. Eestis on peale igat tundi lühike paus, kuid Luksemburgis on päeva jooksul üks kuni kaks pikemat pausi.

Meie koolis toimub kaklusi küll. (Katarina)

Kuidas teil on koolis söömiseiga?

Julie: Minu koolis on üks väike paus kell 10 ja kõik võtavad selleks endale kodust väikese snäki kaasa. Maison relais's (pikapäevärühmas – Mõnikord) saame kell 12 sooja toitu.

Katarina: Me peame ka omale snäki iga päev kooli kaasa võtma ja meil on söömiseks ette nähtud 15 minutit. Hiljem on meil ka pikem paus, kus kõik lähevad maison relais'sse sööma.

Henry: Meil on snäkipaus 20 minutit.

Lisete, kas sa olid enne Luksemburgi elama kolimist saksa keelt õppinud?

Lisete: Koolis pidin minema kohe eriklassi, kuna ma ei osanud ühtegi sõna saksa ega prantsuse keelt. Ma oskasin aga inglise keelt ning sellest said õpetajad aru.

Kui palju erineb Eesti ja Luksemburgi koolides esimene koolipäev sep-

Annavad aru oma koolielust: vasakult Lisete, Julie, Katarina ja Henry. FOTO: Regina Raide

Pärivad aru: Laura (vasakul) ja Mae. FOTO: Regina Raide

Katarina: Praegu veel mitte, kuid varsti hakkame.

Henry: Meil on koolis uus arvuti-saal, kus võib järjest arvuti taga istuda 15 minutit. Seal võib näiteks arvutimänge mängida.

Lisete: Meie töötame üsna palju arvutiga – kirjutame juttusid või mängime matemaatilisi mänge.

Julie: Meie kasutame ka arvuteid päris palju. Näiteks pidime arvutil kirjutama, mida me tegime oma puhkuse ajal. Kui õpetaja ei saa üldse aru, mida oleme paberile kirjutanud, siis palub ta meil oma teksti arvutil ümber kirjutada.

Mida te pikapäevärühmas teete?

Julie: Meil on pikapäevärühmas tahvel, kus on kirjas, mida mingis toas teha saab. Üks tuba on roheline tuba, seal saab meisterdada. Kollases toas tehakse kodutööd, punane on söögituba, sinine tuba aga mängimiseks.

Lisete: Vanas koolis oli meil lugemise-, kodutöö-, söögi-, ehitamise-, mängu- ja meisterdamisruum. Kõik rühmad olid segamini ühes samas majas.

Henry: Meil on kooli pikapäevärühmas seitse ruumi: ehitamise, piljardi, meisterdamise, joonistamise, karnevali ja arvuti ruum ning söökla. Varsti tuleb ka juurde muusikaruum.

Meil vahetuvad õpilased iga kahe aasta tagant. (Henry)

Kas teie koolis viiakse nagu Euroopa koolis kord aastas läbi intervjuud selle kohta, mida lapsed koolist arvavad?

Henry: Meil on koolil oma ajaleht. Seal on paar last, kes teevad intervjuusid näiteks kooli presidendiga.

Katarina: Meil ei ole koolis ajalehte ega viida läbi ka intervjuusid.

Lisete: Meil ei ole koolil oma ajalehte.

Julie: Meil on koolil oma ajaleht, kuhu saavad mõned lapsed sisse, kuid mitte kõik. Meil on ka kooli esindus, kuhu saamiseks peavad lapsed tõmbama loosi, et kes saab minna. Nad võivad öelda, mida tahavad, et koolis tehakse teistmoodi, kuid ei tohi öelda, et me enam ei õpi või koolis võiks olla karusell. Alati saab aga paremini!

Mis koolis kõige enam meeldib?

Julie: Mõned korrad oleme teinud matemaatilisi mänge iPadi peal. Samuti viiakse läbi matemaatikamänge appidel. Arvutil saame ka kirjutada. Üks poiss, kellel pole väga hea käekiri, kirjutab kogu aeg arvutis.

Henry: Minule meeldib üks mäng. Lapsed reastavad end kahte ritta ja õpetaja kitsib matemaatilist arvu ja ütleb saksa ja prantsuse keeles sõna. Kes õigesti vastab, läheb tagumisse ritta ning kes valesti arvab, läheb istub oma kohale. Laps, kes jääb lõpuni mängu, on võitja.

Lisete: Vahel joonistame tahvli- le jalgpalliplatsi ja mängus on kaks magnetit. Mõlemal pool tahvli- l on üks laps ja õpetaja ütleb mõne tegu- sõna saksa või prantsuse keeles. Kui me selle õigesti tahvli- le kirja paneme, siis liigume magnetiga värvale lähemale ja kui värvasse jõuame, saame punkti.

Kas te kasutate koolis palju arvutit?

”Kooliskäimise sund maksab siin ägedamalt kui Eestis”

1926. aastal ilmus Eesti Õpetajate Liidu ajakirjas “Kasvatus” keeleteadlase Herbert Haljaspõllu artikkel koolikorraldusest Luksemburgis. Mõnikord avaldab suure mõnuga 92 aastat hiljem selle artikli, mille autorit nimetab ajakiri “meie kaastööliseks Belgias”. Säilitasime artikli originaalse kirjaviisi ja ortograafia.

Luksemburi suurhertsogkond, mis oma 2586 ruutkilomeetri- lise pindala ja 260 000 elaniku- ga moodustab ühe Euroopa vähemate- maadest (92 aastaga on elanikkond kasvanud 2,2 korda – Mõnikord), on eriti huvitav selle poolest, et tema rah- vus jaguneb kahe suurrahva (sakslaste ja prantslaste) kildudeks.

Prantsuse keelt kõnelejate arv on küll võrdlemisi väike, kuid siiski on prantsuse keelt siin riigikeele õigu- sed; saksa enamus kõneleb omavahel võib astuda 12-aastasena ja pärast 6. õpetajate lõppu keskkooli ettevalmistusklassi (septima, prepara- toire), et kuni küpsustunnistuseni veel 7 aastat tööd teha. /---/

Kuna nii väikeses riigis, nagu Luk- samburg esialgul võimatu on ülikooli avada, võõrsil õppimine aga suuri ku- verpenis asuv üliõpilasühing ametli- kult „Letzeburger Studenten Antver- ben“.

Sellest sissejuhatastest, kus maini- tud on Luksemburgi kaks riigikeelt, on arusaadav, et ka koolikorralduses maksavad need kaks keelt. Ja luksem- burglane, tundes oma kolme naaber- maa keelt, tunneb end täiesti kodus olevat Prantsusmaal, Belgias ja Sak- samaal, liiati veel põhjusel, et Luk- samburg kui väikeriik kogu oma hari- tud rahvapoegi ametisse võtta ei jõua.

Luksemburg on üks koolirohke- matest maadest Euroopas, ja kooliaeg on siin võrdlemisi pikk. Kuid kõigi nende suurte kulude peale vaatamata, mis kooliskäimine vänamatelt nõuab, ei suuda see riik neid kulusid oma maal tasa teenida lasta. Selle põhjuseks on, nagu öeldud, maa väiksus.

Luksemburgi riigi pealinn on sa- manimeline: tõeline Luksemburg (70 000 elaniku), suurendatud Luk- samburg (eeslinnadega) 46 000 elaniku. Et umbkaudselki selgitada kooli- ohrust Luksemburgis, mainin, et selles linnas on 17 Algkooli (siin primaarkooliks nimetatud); peale selle leidub siin 2 ülemprimaarkooli.

Teistest tähtsamatest linnadest, kus koolide arv suhteliselt sama tihe, olgu mainitud: suurim tööstuslinn Eeh (20 000 elaniku) ja vähemad tööstus- linnad: Düdlingen, Rümelingen, Differ- dingen jne. (mille elanike arv kõigub 10.-14.000 vahel), Ravilana on tähtis

ajaloost tuntud Echternach, kus leidub muu seas ka püha Willibrodus'e haud.

Luksemburgis maksab kooli- skäimise sundus, ja seda palju ägeda- mal kujul, kui see meil Eestis maksta pandud: ta kestab 6-14 eluaastani, see- ga terveni 8 õppeaastat. Kooliskäimise sundusega ühenduses on vist enesest- ki mõistetav, et algkool on maksutu. Kes oma hariduse primaarkooliga lõ- petab, peab siin viibima 8 aastat, kes aga keskkoolis edasi kavatses õppida, võib astuda 12-aastasena ja pärast keskkooli lõppu keskkooli ettevalmistusklassi (septima, prepara- toire), et kuni küpsustunnistuseni veel 7 aastat tööd teha. /---/

Kuna nii väikeses riigis, nagu Luk- samburg esialgul võimatu on ülikooli avada, võõrsil õppimine aga suuri ku- verpenis asuv üliõpilasühing ametli- kult „Letzeburger Studenten Antver- ben“.

Sellest sissejuhatastest, kus maini- tud on Luksemburgi kaks riigikeelt, on arusaadav, et ka koolikorralduses maksavad need kaks keelt. Ja luksem- burglane, tundes oma kolme naaber- maa keelt, tunneb end täiesti kodus olevat Prantsusmaal, Belgias ja Sak- samaal, liiati veel põhjusel, et Luk- samburg kui väikeriik kogu oma hari- tud rahvapoegi ametisse võtta ei jõua.

Luksemburg on üks koolirohke- matest maadest Euroopas, ja kooliaeg on siin võrdlemisi pikk. Kuid kõigi nende suurte kulude peale vaatamata, mis kooliskäimine vänamatelt nõuab, ei suuda see riik neid kulusid oma maal tasa teenida lasta. Selle põhjuseks on, nagu öeldud, maa väiksus.

Luksemburgi riigi pealinn on sa- manimeline: tõeline Luksemburg (70 000 elaniku), suurendatud Luk- samburg (eeslinnadega) 46 000 elaniku. Et umbkaudselki selgitada kooli- ohrust Luksemburgis, mainin, et selles linnas on 17 Algkooli (siin primaarkooliks nimetatud); peale selle leidub siin 2 ülemprimaarkooli.

Teistest tähtsamatest linnadest, kus koolide arv suhteliselt sama tihe, olgu mainitud: suurim tööstuslinn Eeh (20 000 elaniku) ja vähemad tööstus- linnad: Düdlingen, Rümelingen, Differ- dingen jne. (mille elanike arv kõigub 10.-14.000 vahel), Ravilana on tähtis

Head trenniteed, viisakad autojuhid ja kohalikud kõvad ratturid on põhjused, miks noor eestlasest võidusõitja tahab elada vendade Schlekide maal

Aksel Nõmmela arenes rattaprofiks Luksemburgis

Jaan Kirsipuu, Rein Taaramäe ja Tanel Kangerti jälgedes loodab paari aasta pärast maailma jalgrattavõidusõitudel tegema hakata Aksel Nõmmela, kes elab juba kolmandat aastat Luksemburgis. Järgmisest aastast Belgias Valloonia profiklubis sõitev Nõmmela rääkis Tomi Perillusele, kuidas saada elukutseliseks rattasõitjaks.

Rääkige mõne sõnaga iseendast: kust te pärit olete ja kuidas te Luksemburgi sattusite?

Sündisin ja elasin kuni 20. eluaastani Tallinnas. Peale keskkooli lõpetamist ühinesin ühe Prantsusmaa amatöörmeeskonnaga ja asusin elama Saint-Etienne'i. Too hooaeg oli mul üpris edukas ja minu vastu tundis huvi üks Luksemburgi järelkasvumeeskond Leopard Pro Cycling. Lõin nendega käed ja nii ma 2016. aasta veebruaris – 21-aastasena – tulingi elama Luksemburgi. Kaks aastat olin Leopardi tiimis.

2018. aastaks ühinesin Hollandi meeskonnaga BEAT Cycling Club, kuid Luksemburgis elamine muutus nii koduseks, et otsustasin ka edasi siia jääda. Järgmisel aastal vahetan samuti klubi, liitun seekord Belgia meeskonnaga WB Aqua Protect Veranclassic ja usun, et Luksemburgi jään elama veel pikaks ajaks.

Miks teile Luksemburgis elamine nii meeldima on hakanud?

Siin on elamiseks mõnus piirkond, head trenniteed, viisakad autojuhid, võistlustele reisivine ja võrdlemisi lihtne. Elan ma Hesperange'i kommunis. Mu korteri ümbruses on üsnagi vaikne ja rahulik, samas kesklinn on üsna lähedal. Lisaks on siin ka teised kohalikud profiratturid, kellega koos trennis käia.

Kui vanalt te hakkasite rattasporti vastu huvi tundma? Kas rattasport oli teie lapsepõlvneustus?

Kui minult lasteaias ja algklassides küsiti, et kelleks tahan saada, oli vastus lihtne – astronautiks!

Rattasport kindlasti ei olnud minu lapsepõlvneustus. Ma arvan, et ma olin kuskil 7-8-aastane, kui olime perega suvel Euroopas reisisimas ning samal ajal käis Tour de France. See oli veel Lance Armstrongi ajastu. (Ameeriklane Armstrong võitis maailma kuulsaima velotuuri seitse korda järjest 1999-2005. aastani, kuid hiljem jäi vahele dopingusüüdistusega ning kõik tema võidud tühistati – Mõnikord.) Mäletan, et ma ei saanud üldse aru, miks kõik telesaates vaatavad, kuidas üks rattur lihtsalt märke vuhab – nii igav ju!

Kui ma üldse sporti telekast vaatasin, siis pigem jalgpalli ja mäesuusatamise kiirloomust. Rohkem hakkaski mulle huvi pakkuma mäesuusatamine. Usun, et kui ma oleksin sündinud ja noorena elanud kuskil Alpide lähedal, oleksin praegu hoopis mäesuusataja.

Esimest korda läksin jalgrattatrenni 10-aastasena. Tallinnas, Pirital, CFC Rattakooli. Alguses oli päris raske – enamik poisse olid minust vanemad ja tugevamad, mistõttu pidin trennides väga palju pingutama ja siiski olin pidevalt viimaste hulgas. Seetõttu ei tekkinud huvi kiirelt, kuid samas see sisendaski mulle väga

varakult, et arenemiseks peab pidevalt pingutama. Paari aasta pärast olin juba oma vanuseklassis Eesti võistlustel pidevalt parimate hulgas, millest tekkis ka suurem hasart. Peale keskkooli mõtlesin, et prooviks nüüd ka välismaal läbi lüüa.

Kes on teie eeskujud?

Suurim eeskuju on mulle olnud Jaan Kirsipuu (ainus eestlane, kes on võitnud etapi ja kandnud kollast liidrisärki Tour de France'il. Kirsipuu võitis kokku neli etappi – Mõnikord). Samuti Tanel Kangert, Rein Taaramäe, ka Mikkil Rääim. Austan aga kõiki, kes ühel või teisel etuual edule jõudnud ja usun, et kõigil on midagi õppida.

Kui kaua olete tegelema rattasportiga profitasemel?

Luksemburgi tiim Leopard Pro Cycling ja Hollandi tiim BEAT Cycling Club on kohaliku taseme profiitimid. Järgmisest aastast liitun esimest korda elus rahvusvahelise taseme profiitimiga. Ehk laiemalt võttes siis kolm aastat, kuid alles järgmisest aastast olen täieõiguslik rahvusvahelise taseme profirattur.

Kas on olnud majanduslikult kallist hakata profiratturiks?

Seda küsimust peaks pigem mu vanematelt küsima! Eks ta noorena ole ikka kulukas. Vaja on soetada varustust, riideid. Maksta laagrite ja võistluste eest, klubi liikmetas.

Rahvusvaheliselt läbi lüües on kõige raskem just algus amatöörklubides, kuna seal on reeglina väikesed palgad. Tihti saab klubi poolt koha, kus elada (sageli mõne teise tiimikaaslasega koos), ratta – hooajal kasutamiseks, mitte päriks endale –, ja ka transpordi võistlustele ja muud logistikaga seotud kulud. Igakuiselt makstakse ka "kommiraha". Kui sõidad hästi, siis on võimalik ka auhinna-arahadega arvestatavat lisa teenida. Ütleme nii, et Prantsusmaal sõites ja elades sain oma igapäevaste toimingute, söögi ostmise jms ise hakkama ja ei pidanud väga vanematelt raha küsima. Eesti vahet reisiviseks lennupiletite soetamisega isa mind siiski toetas.

Esimene aasta Luksemburgi tiimis polnud tegelikult mul majanduslikult palju parem. Igakuine palk oli küll veidi suurem, kuid kuna võistluste tase oli palju kõrgem, siis auhinna-arahadid ei saanud ligilähedaltki sama palju kui aasta varem Prantsusmaal. Teine aasta Leopardis oli juba parem. Suuresti on aidanud ka see, et alla-23-aastasena sain talviti treeninglaagrites käia Eesti koondisega, kes kattis ka kulud. Nüüd olen U23 vanuseklassist väljas ja seetõttu pidanud talvel laagrites käima oma raha eest, mis on märkimisväärselt tõstnud talviseid kulusid. Tänu ERGO kindlustuse poolt saadud spordistipendiumile oli mul võimalik käia selle aasta suvel Sierra

Nüüd saan võistelda maailma tippvõistlustel nagu Pariis-Roubaix võidusõit.

Eesmärk on paari aasta pärast suurimatel ühepäevasõitudel parimatega rinda pista.

Aksel Nõmmela võitmas tänavu suvel Belgias Albert Fauville – Baulet võidusõitu. FOTO: Erakogu

Aksel Nõmmela istus novembri keskel Mõnikorra palvel fotode tegemiseks Hesperange'i pargis spetsiaalselt ratta selga. FOTO: Tomi Perillus

Nevada (Hispaanias) mäestikulaagris. Reeglina siiski amatööri või kohaliku profina seda endale mugavalt lubada ei saa. Väga on mind aidanud ka Eesti Kultuurkapitali poolt saadud spordistipendiumid.

Amatöörtasemel läbilõõmiseks pole siiski vaja ulmeliselt suuri omapoolseid kulutusi, eeldusel, et saab (Eesti) koondisega talviti laagrites käia ja et oma klubi katab eelmainitud kulud (elukohat, ratas, võistluste logistika). Profina kulud küll suurenevad, kuid suurenevad ka tulud.

Te liitustite nüüd uue klubiga. Mis klubi see on? Mida see teie jaoks tähendab?

Liitusin Belgia Pro-Continental taseme klubiga WB Aqua Protect Veranclassic. Tegemist on rahvusvahelise teise divisjoni profiklubiga. Tegemist on ka Belgia Valloonia piirkonna esindusklubiga. WB ongi lühend – Valloonia-Brüssel. Minu jaoks tähendab see seda, et saan hakata võistlema palju kõrgema tasemega võistlustel, kui seda seni saanud olen.

Nüüd saan võistelda maailma tippvõistlustel, eriti kevadistel Belgia ja Prantsuse klassikutele, näiteks Gent-Wevelgem ja Pariis-Roubaix (maailma üks kuulsamaid ja raskemaid ühepäevasõite, kus mõeldud aastal kulges 257-kilomeetrise distantsist 57 kilomeetrit munakiviteedel. Järgmisel aastal toimub see kuulus võidusõit 14. aprillil-Mõnikord).

Mis keeles te klubis räägite?

Prantsusmaal toimus kõik ikka pigem prantsuse keeles. Üritasin kiirelt õppida ja midagi natuke rääkida ja aru saada. Keerulisemate asjade juures mõni poiss või spordidirektor siiski tõlkis inglise keelde.

Leopardis oli väga rahvusvaheline seltskond ja seal kõik rääkisid üksteisega inglise keeles. BEAT'is olin ma küll ainus, kes hollandi keelt ei osanud, kuid kõik rääkisid väga head in-

glise keelt ja tehti ka reegel, et kui ma olen õhtusöögilauas, siis räägitakse inglise keeles. Ka kõik võistluseelsete meetingud ja raadioside võistluse ajal, kui peeti vajalikuks, et mina ka jutust aru saaksin, peeti inglise keeles. Nüüd aga jõuan ma otsapidi tagasi prantsuse keele juurde.

Kuna Veranclassic on Valloonia piirkonna tiim, siis on seal peamine suhtluskeel siiski prantsuse keel. Kõik oskavad küll mingil määral inglise keelt ja uueks aastaks on tiimiga liitumasa rohkem mitte-belglasi kui ühelgi eelneval aastal. Sellegipoolest oleks hea, kui oskaksin paremini prantsuse keelt ja see on üks asi, mille kallal pean nüüd enne uut hooaega vaeva nägema.

Milline on teie jaoks kõige väärtuslikum saavutus rattavõistluses?

See, kui fännid on rahul! Kui öeldakse hiljem, et see, kuidas sõitsin, pakkus hea elamuse. Muidugi enda sportliku ambitsiooni koha pealt ka – kui tunnen, et suutsin endast kõik välja pigistada ja lõpuks tuli ka hea finišikoht, siis olen endaga väga rahul. Enda seniseks parimaks tulemuseks pean tänavu septembris Belgia I. kategooria profivõistlustel Antwerp Port Epic saavutatud teist kohta.

Millised on tulevikuplaanid? Kas teie eesmärkide hulgas on ka osaleda mõnel suurturniiril?

Saada edukalt hakkama rahvusvaheliste profide seltskonnas võisteldes. Eesmärk on paari aasta pärast suurimatel ühepäevasõitudel parimatega rinda pista. Ja kindlasti soovin kunagi osaleda ka suurturniiril.

Kui kaua ja kuidas peab valmistuma rattavõistluseks?

Tiiptasemel peab üldine sportlik vorm peaaegu et aastaringi hea olema. Peale viimast võistlust võib paarikolmeks nädalaks aja maha võtta, kuid

siis tuleb hakata uuesti korralikult treenima, valmistuma uueks hooajaks. Kui valmistuda mõneks konkreetsemaks võistluseks, siis oleks hea, kui vähemalt viimase kuu aja jooksul enne seda võistlust, eriti viimase kahe nädala jooksul, teha trennis selliseid spetsiifilisi pingutusi, nagu see võistlus nõuab.

Oletame, et kui võistlusel on palju 400-800 meetriseid järskede tõuse, siis oleks hea, kui teha ka trennis selliseid ühe-kahe minutilisi maksimaalseid pingutusi. Eriti hea, kui sarnaste tõusude peal. Kui võib eeldada, et võistlus lõpeb spurdira, siis võiks suurema fookuse panna spurtidele. Sellegipoolest on see, mida viimase kuu ajaga "timmida" saab, võibolla see viimane viis protsenti – mis võibki olla see otsustav! –, kuid ülejäänud 95 protsenti peab olema juba varem treenitud.

Kui palju teit on vaba aega? Mida teie meeldib teha vabal ajal?

Vaba aega on puhke- või lühema trenniga päevadel. Tavaliselt ühel-kahe päeval nädalas. Meeldib käia tüdruk-sõbraga jalutamasa, teha joogat, lugeda, vaadata telesarju-filme.

Milline on teie nõuanne noortele, kes tahavad sportida alustada?

Nautige! Leidke see ala, mis meeldib. Eesmärk ei pea tingimata olema tippsportlaseks saada, kuid kui see eesmärgiks võtta, siis peab vähemalt 16-17-aastaselt hakkama asja väga kohusetundlikult ja täie hingega tegema. Kõigil tuleb ette rasked päevi, kuid ka nendest peab suutma üle olla ja kasvõi sundida end trenni. Mina soovitan:

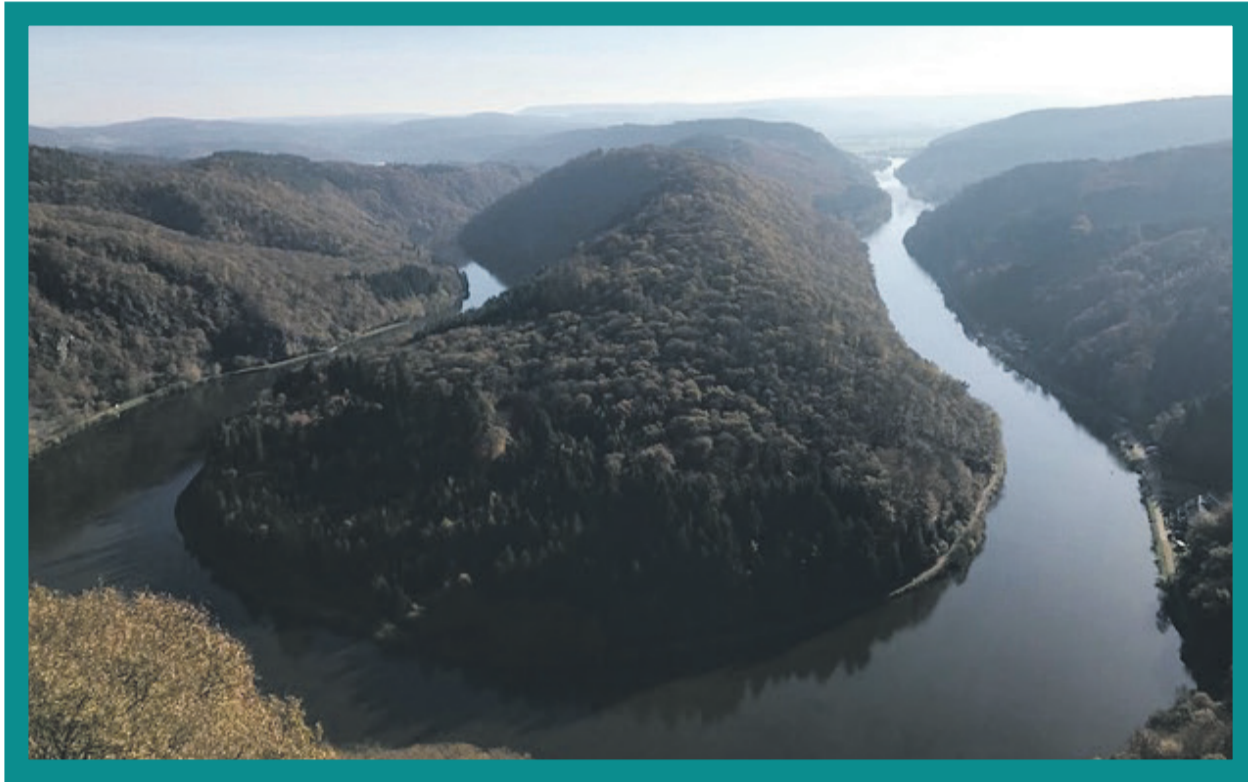
- Võtke mõnuga, kuid pange täiega!
- Keskenduge ka koolile!
- Magage piisavalt!

Mis on elu mõte?

Olla rõõmus selle üle, mis sul on, ja nautida praegust hetke.

Võtke mõnuga, kuid pange täiega! Keskenduge ka koolile! Magage piisavalt!

Lapsevankriga 42 meetri kõrgusele

Birgit Okmees kirjutab, miks ta on perega tänavu käinud juba kolmanda Saksamaal Mettlachi vaatetornis.

Saarschleife vaatetorn (õigemini treetop walk) asub Luksemburgist 50-minutilise autosõidu kaugusel Mettlachi metsade vahel ning sealt avaneb maaliline vaade Saar-Hunsrücki looduspargile.

Eneselegi ootamatult on sealseid ilusad mälestused ja kordumatud vaated meid sinna ikka ja jälle tagasi kutsunud. Tegemist on mitmes mõttes erilise kohaga, kuna vaatetorni minek on tehtud nii turvaliseks, et ka kõige väiksemad tegelased saavad tervelt 1250 meetrit segamatult omal jalal liikuda. Mõõda laudteed torni tippu jõudmine võtab koos lastega aega umbes 45 minutit.

Vahva on, et vastavalt hooajale saavad lapsed torni kõndides lahendada erinevaid ülesandeid. Näiteks mundaepühade eel sai otsida puudele üles riputatud ja märgistatud paberimune. Erinevaid tegevusi jätkub lastele kogu vaatetorni kõndimise teekonnal aastaringelt.

Ka kõrgust mittearmastavad inimesed ei pea tippu kõndides ennast pahasti tundma, kuna torni minek on piisavalt sujuv, laudtee lai ning kuna teerada on ümbritsetud korralike piiretega, siis kulgeb üles minek nii rahulikus tempos, et ei saa vahepeal

arugi, et jõutakse suisa 42 meetri kõrgusele. Ja mis kõige toredam, sinna pääseb nii lastekäru kui ka ratastooliga. Lemmikloomadega torni kahjuks ei lubata.

Huvitav, millal nad taipavad avada torni tipus ka väikese kohviku, kus päikeselise päevaga jäätist või kohvi nautida? Aga seda vist ei juhtugi, kuna siis peab ka avaliku WC üles seadma.

Tegemist on päris hästi ära peidetud kohaga, sest hiljem tuli välja, et tornist vaid viie kilomeetri kaugusel elavad tuttavad polnud sellest midagi kuulnud.

Avastame Luksemburgi ümbrust

Ajalehe Mõnikord toimetuse kutsus üles jagama infot vähetuntud põnevatest paikadest Luksemburgis ja ümbruskonnas.

Tihti jääb internetist väheks, et leida tõeliselt erilisi kohti siin, Euroopa südames. Seetõttu ootab Mõnikord toimetust väga oma lugejatelt infot, milliseid vähetuntud, kuid põnevaid kohti soovitate külastada Luksemburgis ja selle lähiumbruses. Lähiumbrus asub meie jaoks nii umbes ühetunnise autosõidu kaugusel Luksemburgist. Tegemist võib olla mõne vahva matkaraja, vaatetorni, uue mänguväl-

jaku või unustamatu metsateega vms. Oluline on, et see paik tekitab teie hea tunde ning tahaksite seda ka teistele soovitada.

Kirjutama ei pea pikalt. Tähtis on, et paneksite lisaks asukohale kirja, miks see koht teile meeldis ja mida põnevat seal teha saab. Tore oleks, kui saaksite saata sellest mõnusast kohast ka mõne foto. Kui te ise ei taha või pole aega seda kirja panna, siis andke lihtsalt toimetusele vahvast kohast teada ning me uurime ise edasi.

Põnevate avastusteni!

Mõnikord toimetuse

"Kooliskäimise sund maksab siin ägedamalt kui Eestis"

ALGUS LK 4

eproduksioon selles väikeses riigis ülisuur, on ikkagi ka iga kindlapalgalise ametniku seisukord kaunikesti hea ja avar. Kuid selleks on vaja püsivust, ja teiseks, mis veelgi tähtsam: vaba kohta. /---/

Halvem on lugu siin praktiseeriva vaba haritluse kohta, või ka eraametitesse astunud haritlastega, näit. kaubandusteadlased. Palk, millega noor kaubandusteaduse litsentsiaat oma kodumaal esialgu võib arvestada, on 300 belgia franki, s. o. umbes 5000 eesti marka. Neist palgaoludest järgnebki, et luksemburglane võimalikult väljamaale katsub pääseda ja jääda.

Õpetajate olukorda Luksemburis tohiks küllaldaselt valgustada järgmised andmed:

On õpilane Õpetajateseminari (14 kooliaastaga) lõpetanud, siis tunnustatakse ta 4 järgu õpetajaks ja saab ajutise diplomi; 2 aastat hiljem võib ta ilmuda kutseeksami, mille sooritamine võimaldab 3 järgu õpetaja astme; veel kaks aastat praksist ja stuudiumi, ja ta tunnustatakse teise järgu õpetajaks, ning jällegi 2 aastat hiljem on ta 1. järgu õpetaja algkoolis. Primaarkooli inspektoriks võib olla vaid 1. järgu õpetaja või ka mõni professor (s. o. keskkooli õpetaja); esimene peab aga veel sellekohase eksami tegema. Palga järele on inspektor umbes professori vääriline: 17.000-20.000 belgia franki aastas. Veel maksab nõue, et õpetajaks linnadesse pääseb vaid õpetaja, kes on vähemalt 2. järgust. Üleprimaarkoolis õpetavad vaid 1. järgu õpetajad.

Kuigi koole ja sellega õpetaja-kohti on palju, on ka õpetajate alal üleproduksiooni märgata. Kuulub kas linnapea või inspektor ametlikus lehes, et seal ja seal külas on õpetajakohad vakantne, siis ilmub tavaliselt oma 20-30 kandidaati. Neist valib inspektor 3 parimat (s. o. kes suurima eduga on sooritanud oma senised eksamid) ja esitab need linna- või vallavolikogule, kes siis oma definitiivse otsuse teeb. Muidugi etendab ka siin poliitika oma teatud osa. On inspektor kodanlane, siis valib ta loomulikult oma vaate kohased kandidaadid, ja võimalikult sotsialistlik volikogu püüab siis kõige „punasema“ neist kolmest peatama jääda.

Sama, mis üleval öeldud algkooli õpetajate kohta, maksab umbkaudu ka keskkooli õpetajate (professorite)suhtes: On noormees omandanud valitsuskomisjoni ees oma doktoriatme ja kavatab nüüd asuda koolipõllule, siis määratakse

ta stažöörina (stagiare) kuhugi keskkooli (palk 400-600 franki kuus); stažööri ülesandeks on koolilapsi kella 1/2 6-7.20-ni õhtul ühises ruumis õpetada ja järgmiseks päevaks ette valmistada. Peale selle peab ta hommikupoolikuti kooliõues ja koridorides korra järele valvama. Et end aga oma tulevasele kutsele ette valmistada, võib ta üksikuid professoreid pealtkuulamas käia ja nende loal isegi nende eest tunde anda, et tegelikult oma tuleviku tööga harjuda.“ Olnud kaks aastat stažöör, võib ta ilmuda eksamile, et oma tegelikust töösavusest pilli anda. Siis nimetatakse ta repetiitoriks, ja ta on sellega ajutisest õpetajast tõusnud alaliseks. Ning ka ta palgaolud on tuntavalt paranenud: ta saab oma 15.000.- b. franki aastas. Mõni aeg hiljem nimetatakse ta siis professoriks (3. järgu). Aastatega paisub ta palk (3. järgu professor 17.000.-; 1. järgu professor 22.000. – (maksimum). Ning teenistusest lahkudes (40 aastase teenistus järele) võib ta nagu iga teine riigiametnik Luksemburgis arvestada 2/3 pensioni. Tõuseb ta aga direktoriks, siis on ta palk 27.000 franki aastas. /----/

Tahaksin ma veel mainida Luksemburgis valitsevat õpilaste töö tulemuste hindamise süsteemi, mis on õige keeruline meie hea-rahuloldav-nõrga kõrval. Algkoolis on punktide arv 60, keskkoolis 54. Õpetaja otsustab töö üldist muljet, sisu, vigu jne. silmas pidades, millise arvu punkte ta selle töö eest võiks anda, siis arvab ta iga suurema vea eest 3 punkti maha ja vähema vea puhul ainult ühe. Keskkoolis olenevad siis järgmistest lõpp-punktidest järgmised numbrid: 50-54 (1 väga hea); 40-49 (2. hea); 27-9 (3. rahuloldav); 18-26 (4. nõrk); 9-17 (5. halb); 0-8 (6. äärmiselt halb). Ja isegi see jaotus pole lõplik, sest iga selle kuue numbriga juure võib kuuluda veel ütlus, kas on väga hea „nõrgem“ või äärmiselt halb „halbem“. Ja rahuloldav 27-29 punktini tähendab üleminekueksamitel (4. ja 3. keskkooli õppeaasta vahel) isegi seda, et õpilane teise klassi edasi ei pääse, s.o. tal on nõrga maik.

Numbri panid kokku:

Mae Tankler, Laura Paris, Tomi Perillus, Eva Maria Maiquez Seitam, Katria Kivik, Birgit Okmees, Ingrid Järvi, Klen Teder, Mari-Liis Kivioja, Ivar Soopan ja Jaanus Piirsalu.

Kirjutage meile:

monikord.toimetuse@gmail.com

Eesti uus suursaadik Toomas Tirs abikaasaga ja Luksemburgi suurhertsog Henri.

FOTO: Eesti välisministeerium

Luksemburgi suurhertsog tahab Eestit külastada

Detsembri keskel andis Eesti uus suursaadik Luksemburgi Suurhertsogiriigis Toomas Tirs üle oma volikirja suurhertsog Henri-le, kes loodab lähiaastatel Eestisse visiidile minna.

Volikirja üleandmise tseremoonial järgnenud vestluses kinnitasid Brüsselis resideeruv suursaadik Tirs ja suurhertsog Henri kahe riigi häid suhteid ja koostööd. Suurhertsog kiitis Eesti saavutusi e-riigi ülesehitamisel ning rõhutas kahe riigi vahelist usaldust, mida näitab Eesti andmesaatkonna rajamine Luksemburgis. „Luksemburg on Eesti jaoks väga oluline

partner, kuna just siin majutatakse Eesti e-riigi usaldusväärse toimimise jaoks olulisi andmeid,“ ütles suursaadik Tirs.

Hertsog ja Eesti saadik rääkisid ka kaitsealase koostööst NATO-s, julgeolekupoliitikast, ärisuhetest ning taastuvenergiast. Luksemburgi suurhertsog avaldas lootust, et saab lähiaastatel külastada Eestit, teatas Eesti välisministeerium pressiteates.

Suursaadik Toomas Tirs on lõpetanud Ameerika Ühendriikides Wisconsinis Eau Claire Ülikooli ärijuhtimise erialal. Tirs asus tööle Eesti

välisministeeriumis 2007. aastal, kus ta on töötanud poliitika- ning välismajanduse ja arengukoostöö osakondades ning alalises esinduses Euroopa Liidu (EL) juures. 2015. aastal töötas ta rahvusliku ekspertiina Läti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise sekretariaadis ning aastatel 2016-2018 riigikantseleis Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise logistikajuhina.

Lisaks suursaadikuametile Belgias ja Luksemburgis täidab Tirs Eesti alalises esinduses EL-i juures haldusküsimuste asejuhi ülesandeid.

Mõnikord toimetuse